14/02/2021

Ι.Ν. Εισοδίων Αιγίου: Αποτύπωση Μαρμάρινου Τέμπλου και ο Αρχιτέκτονας Ε. Τσίλερ

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Του Σπυρίδωνος Κρητικού, Ζωγράφου

Ιερός Ναός Εισοδίων Αιγίου: Η Σχεδιαστική Αποτύπωση Του Μαρμάρινου Τέμπλου Από Το Δημιουργό Του Γλύπτη Δημήτριο Περάκη Και Ο Αρχιτέκτονας Ερνέστος Τσίλερ (Δεύτερο)

Διαβάστε εδώ το πρώτο μέρος.

Την επομένη της Κυριακής 29ης Σεπτεμβρίου 2019 κατά το πρωινό της οποίας στον προαύλιο χώρο του μητροπολιτικού ναού της Φανερωμένης μετά την

Απόλυση της Θείας Λειτουργίας ο Σεβασμιώτατος Πρώην Μητροπολίτης μας κ. κ. Αμβρόσιος ανακοίνωσε την έναρξη των εργασιών για την αναστήλωση των Εισοδίων, από τα σπλάχνα του κατερειπωμένου ναού επανεμφανίστηκε εντελώς συμπτωματικά (είκοσι τέσσερα ολόκληρα χρόνια μετά τον σεισμό του 1995) το αυθεντικό σχέδιο του μαρμάρινου τέμπλου της εκκλησίας.

1 (2)

Image not found or type unknown

Πριν από το σεισμό το σχέδιο φυλασσόταν στο ναό με την ίδια φροντίδα που φυλάσσονταν όλα τα υπόλοιπα κειμήλια της ενορίας. Κατά την καταστροφή όμως καταβυθίστηκε σε κάποιον από τους ερειπιώνες που δημιουργήθηκαν στο εσωτερικό της εκκλησίας από τις κατακρημνίσεις των επιχρισμάτων που

προκάλεσε ο σεισμός. Έκτοτε ο εντοπισμός και η ανάσυρσή του παρέμεναν ενέργειες δυσχερείς και ιδιαιτέρως επικίνδυνες. Εντούτοις, το τζάμι κάτω από το οποίο βρισκόταν καθώς και η κορνίζα με την οποία πλαισιωνόταν, συνέβαλλαν στην σχετικά επαρκή διατήρηση του σχεδίου ενόσω αυτό παρέμενε πακτωμένο κάτω από το οικοδομικό υλικό και μάλιστα, επί τόσα πολλά χρόνια.

Το σχέδιο του τέμπλου των Εισοδίων έρχεται ως ένα επιπλέον πολύτιμο τεκμήριο της εποχής της οικοδομήσεως του νέου ναού, να προστεθεί στα τέσσερα σχέδια του αρχιτέκτονα της εκκλησίας βαυαρού Ερνέστου Τσίλερ χρονολογημένα το 1893, τα οποία φυλάσσονται στην Εθνική Πινακοθήκη των Αθηνών. Στα σχέδια αποτυπώνονται η βόρεια και η ανατολική πρόσοψη, τρεις κατόψεις θεμελιώσεως και η κατά μήκος και κατά πλάτος τομή.

Image not found or type unknown

Ερνέστος Τσίλερ. Νέος ναός Εισοδίων Αιγίου. Εγκάρσια και διαμήκης τομή με την προσθήκη κλιμακοστασίου. 1893. Μελάνι και υδατογραφία σε χαρτί 51Χ43 εκατοστών. Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη.

Image not found or type unknown

Ερνέστος Τσίλερ. Νέος ναός Εισοδίων Αιγίου. Βόρεια όψη και κάτοψη θεμελιώσεως. 1893. Μελάνι σε χαρτί 53Χ32 εκατοστών. Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη.

Image not found or type unknown

Ερνέστος Τσίλερ. Νέος ναός Εισοδίων Αιγίου. Βόρεια όψη και κάτοψη θεμελιώσεως. 1893. Μελάνι σε χαρτί 53Χ32 εκατοστών. Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη.

Το 1961 ο ιστορικός, κριτικός τέχνης και συγγραφέας Μαρίνος Καλλιγάς που χρημάτισε διευθυντής της Πινακοθήκης από το 1949 έως το 1971, είχε τη γνώση και την προνοητικότητα να αγοράσει για λογαριασμό του ιδρύματος το σύνολο σχεδόν των αρχειακών καταλοίπων του μεγάλου αρχιτέκτονα. Πρόκειται για θησαυρό που περιλαμβάνει όχι μόνο πάνω από τετρακόσια πολύτιμα σχέδια, αλλά και ένα ανεκτίμητο corpus από χειρόγραφα, επιστολές και άλλα τεκμήρια από τη ζωή και τη δράση του Τσίλερ. Εκτός από τα σχέδια που αφορούν την οικοδόμηση του ναού των Εισοδίων, ανάμεσα σε όσα φυλάσσονται στην Πινακοθήκη συγκαταλέγονται και οκτώ σχέδια του Τσίλερ χρονολογημένα το 1890 που αφορούν στην ανέγερση του νέου ναού της Φανερωμένης της πόλεώς μας. Τα τέσσερα σχέδια των Εισοδίων και τα οκτώ της Φανερωμένης παρουσιάστηκαν στην Εθνική Πινακοθήκη στην έκθεση που οργάνωσε το 1973 ο μακαριστός διευθυντής της Δημήτρης Παπαστάμος αφιερωμένη στον Τσίλερ, καθώς και σε

ανάλογη έκθεση που οργανώθηκε στον ίδιο χώρο το 2010, σε επιμέλεια της δρος ιστορικού Μαριλένας Κασιμάτη. Τα σχέδια έχουν περιληφθεί στους καταλόγους των δύο εκθέσεων κι έχουν επιπλέον δημοσιευτεί στο βιβλίο που έγραψε ο Παπαστάμος αμέσως μετά την έκθεση του 73, με τίτλο: *«Ε. Τσίλλερ. Προσπάθεια μονογραφίας»* σε έκδοση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών.

Στην κατοχή της Εθνικής Πινακοθήκης κατόπιν αγοράς, βρίσκεται και η διώροφη οικία στην οποία έζησε και δημιούργησε ο κορυφαίος αρχιτέκτονας επί της οδού Μαυρομιχάλη στο κέντρο της Αθήνας. Μάλιστα, κατά την παρούσα χρονική περίοδο το κτήριο ανακαινίζεται και ως χώρος με χαρακτήρα πλέον μουσειακό, προορίζεται να στεγάσει ενθυμήματα από τη ζωή και το έργο του Τσίλερ.

Θα απομακρυνθούμε προσωρινά από το θέμα των παρόντων άρθρων για έναν σύντομο σχολιασμό των θαυμάσιων αρχιτεκτονικών σχεδίων του Τσίλερ για τα Εισόδια και για να εντοπίσουμε τις διαφοροποιήσεις που εμφανίζουν σε σχέση με την τελική υλοποίησή τους κατά την οικοδόμηση. Τόσο από τις πλάγιες όψεις όσο και από τις κατόψεις που απεικονίζονται σε αυτά διαπιστώνεται πως ο Τσίλερ, στη δυτική πρόσοψη εκτός από την πύλη εισόδου στο επίπεδο της επιφάνειας της γης προς τον κυρίως ναό, είχε προβλέψει την ύπαρξη μιας δεύτερης ιδίου μεγέθους υπερυψωμένης πύλης, που θα οδηγούσε κατ’ ευθείαν στο γυναικωνίτη. Για την πρόσβαση στην πύλη εκείνη είχε σχεδιάσει μία μνημειώδη αναγεννησιακού ρυθμού ημικυκλική αντικριστή δύο βραχιόνων κλίμακα. Η σύνθεση με την κλίμακα και την υπερυψωμένη πύλη στο μέσον της δυτικής προσόψεως του ναού ολοκληρωνόταν με ένα ορθογώνιο τρουλαίο κωδωνοστάσιο με δίλοβα ανοίγματα σε κάθε πλευρά. Κατά την οικοδόμηση της εκκλησίας η αναγεννησιακή κλίμακα, η υπερυψωμένη πύλη που θα οδηγούσε στο γυναικωνίτη καθώς και το κωδωνοστάσιο, δεν υλοποιήθηκαν.

Image not found or type unknown

Ο Τσίλερ σχεδίασε έναν τουλάχιστον ακόμη ναό με αρχιτεκτονικό ανάπτυγμα στη δυτική πρόσοψη παρόμοιο με εκείνο που εμφανίζουν τα σχέδια των Εισοδίων, δηλαδή με κλιμακοστάσιο, πύλη στο ύψος του γυναικωνίτη και κωδωνοστάσιο. Πρόκειται για τη Μεταμόρφωση του Σωτήρος Χριστού, κεντρική εκκλησία του χωριού Βίλια στην Αττική, κατά την οικοδόμηση του οποίου ο αρχικός αρχιτεκτονικός σχεδιασμός υλοποιήθηκε στο ακέραιο.

Αίγιον, Φεβρουάριος 2021